організація, навчання»). **2.** *Вручинский Г.* Плата за землю – 2017 [Електронний ресурс] / Г. Вручинский. – Режим доступу : https://uteka.ua/ua/publication/Plata-za-zemlyu-–-2017. **3.** *Плата* за землю у 2017 році: рахуємо правильно [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.golovbukh.ua/article/6056-plata-za-zemlyu-u-2017-rots-rahumo-pravilno. **4.** *Податковий* кодекс України : прийнятий Верховною Радою України 2 грудня 2010 р. № 2755-VI : текст із змін. станом на 10 вересня 2017 р.

УДК 336.2

Л. І. Ковтун, студент
Науковий керівник: **В. Г. Швець**, д-р екон. наук, професор кафедри обліку та аудиту
Київський національний університет імені Т. Шевченка, м. Київ, Україна

ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Ключові слова: *страхова компанія, оподаткування, податкові надходження.*

Страховий ринок є досить могутнім фінансовим інструментом, і від його стану, рівня розвитку страхової справи залежить інвестиційна привабливість країни. Тому відносини, що виникають у сфері страхування, підпадають під особливе правове регулювання з боку держави.

У сучасних умовах господарювання за нестійкої економічної, політичної ситуації діяльність страхових компаній гальмується наявністю суттєвих проблем і перешкод, спричинених постійними змінами в оподаткуванні, а це призводить до уповільненості їхнього розвитку.

Протягом останніх років обсяги надходжень від податку на прибуток страхових компаній є дуже нерівномірними. У період 2011–2013 рр. обсяг надходжень з 591,64 млн збільшився до 970,16 млн грн, а в період 2014–2016 рр. з 711,47 млн збільшився до 1052,13 млн грн [5]. Така ситуація є наслідком дії нової системи оподаткування діяльності страхових компаній. У зв'язку з кризою 2008 року доходи страхових компаній зменшились, що призвело до невчасної сплати податків окремими компаніями, а інші взагалі не могли сплатити та оголошували себе банкрутами. Страховим компаніям було заборонено відраховувати премії на перестрахування з об'єкта оподаткування і тільки з 2013 року – це було відновлено. Страхові компанії адаптувалися до економічного становища, стали більш фінансово стійкими та платоспроможними. Частка надходження податку на прибуток страхових компаній у 2016 становила 1,75 %.

Згідно з прийнятими змінами до Податкового кодексу України з 1 січня 2015 року в Україні введено змішану систему оподаткування страхових компаній та передбачено 2 об'єкти оподаткування страхових компаній: прибуток від страхової і нестрахової діяльності страховика, що оподатковується за загальною ставкою 18 %, та дохід від страхової діяльності, для оподаткування якого застосовуються різні ставки:

- 3 % за договорами страхування від об'єкта оподаткування,
- 0 % за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування в межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема, договорами страхування додаткової пенсії [1].

Платники податку на прибуток, здійснюючи страхову діяльність, подають Податкову декларацію з податку на прибуток підприємства, форма якої затверджена наказом Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897 [6], зареєстрована у Міністерстві юстиції 11.11.2015 № 1415/27860. Рекомендації щодо порядку заповнення Декларації викладені у листі ДФС від 04.01.2016 № 102/7/99-99-19-02-01-17 [2].

При цьому ДФСУ підкреслила, що податок на дохід від страхової діяльності є частиною податку на прибуток. Це означає, що при заповненні Податкової декларації з податку на прибуток підприємств податок на доходи за договорами страхування включають у загальний показник податку на прибуток за звітний період.

Об'єктом оподаткування податку на прибуток страхової компанії, що оподатковується, є фінансовий результат до оподаткування, визначений за правилами бухгалтерського обліку, який формується, у тому числі, з урахуванням доходів та витрат від страхування, відкоригований на різниці. При цьому нарахування страховими компаніями податку на дохід є різницею, яка зменшує фінансовий результат до оподаткування [7].

Дані нововведення, на думку Ліги страхових організацій України, приведуть до збільшення податкового навантаження на 30–35 %, наслідком чого буде погіршення фінансового стану страховиків. Вважається, що введення цієї системи оподаткування для страхових компаній є несправедливою і дискримінаційної політикою, оскільки інші фінансові установи будуть сплачувати тільки один податок. Також А. Ф. Філенюк, президент ЛСОУ, акцентував увагу на тому що 17 грудня 2015 р. Верховна Рада зареєструвала поданий групою депутатів України проект закону «Про внесення змін в Податковий кодекс України щодо оподаткування страхової діяльності і доходів, пов'язаних із страхуванням» № 3668, який враховує пропозиції ЛСОУ [8].

Як зазначено в пояснювальній записці до проекту Закону України № 3668, метою законопроекту є створення справедливої системи оподаткування страхової діяльності та споживача страхових послуг, зокрема, шляхом внесення ряду змін до Податкового кодексу України. Зміни передбачають визначення об'єкта оподаткування податку на прибуток за загальною ставкою 18 %. Також пропонують ліквідувати додаткове оподаткування доходу страховика за ставкою 3 % у вигляді страхових премій, нарахованих за договорами страхування і перестрахування.

Щодо нововведень також висловив свою думку генеральний директор Федерації страховиків України, що загальна система оподаткування є правомірною, оскільки страхові компанії не є платниками ПДВ. Таким чином, для компенсації відсутнього такого податку європейські та українські практики мали два податки. Страхові компанії і раніше сплачували 3 % з доходу, а зараз вони теж будуть сплачувати 3 %, але за вирахуванням ще двох типів договорів страхування: договори медичного страхування і договори та договори додаткової пенсії. Стосовно 18 %, то страхові компанії сплачували податок від іншої діяльності і в них не було можливості списувати збитки від страхової діяльності на інші доходи. Нині це дозволено, і ті компанії, у яких були більші виплати страхових відшкодувань і були збитки від страхової діяльності, які переплачували податок від іншої діяльності, зможуть збиток перекрити за рахунок інвестиційного доходу й інших доходів.

Отже, перевагою старої системи оподаткування була прозорість системи оподаткування, оскільки сплачувалось тільки 3 % з премій, які надійшли, а також простота розрахунків для перевіряючих органів. Недоліком старої системи можна вважати необхідність сплати такого податку в разі збитковості страхового бізнесу, ставило в його нерівні умови з іншими фінансовими секторами. Одним із плюсів нової системи можна назвати те, що встановлена нульова ставка оподаткування страхових премій з добровільного медичного страхування. Ця система оподаткування викликає певні суперечки та різні погляди, що потребує подальшого розгляду та удосконалення для формування високоорганізованого, розвинутого та ефективного страхового ринку.

Список використаних джерел: 1. *Податковий* кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua. **2.** *Лист* ДФС від 27.01.16 р. № 1559/6/99-99-19-02-02-15. **3.** *Про бухгалтерський* облік та фінансову звітність [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua. **4.** *Про страхування* : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78. **5.** *Офіційний сайт* Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.treasury.gov.ua. **6.** *Про затвердження* форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015р. № 897. **7.** *Вісник* офіційно про податки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua/ua/pubsid/90010092?issue=284. **8.** *Ліга* страхових компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uainsu r.com.